

تأثیر عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها

ندا رسولی^۱

علی رحمانی^۲ ✉

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۱۰

چکیده

با وجود خصوصی سازی‌های انجام شده در دهه‌های اخیر، دولت هنوز سهام بسیاری از شرکتها را در اختیار دارد و یکی از مولفه‌های مهم اقتصاد کشور میباشد. هدف تحقیق بررسی انتخابات سیاسی کشور، ساختار مالکیت دولتی، رشد تولید ناخالص داخلی، ارتباطات سیاسی و میزان تورم حاکم بر کشور بر چسبندگی هزینه در شرکت‌های ایرانی میباشد. برای انجام این تحقیق در ابتدا با استفاده از مصاحبه خبرگان و شاخص لاوشه متغیرها و عوامل تاثیرگذار بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها شناسایی و سپس متغیرهای شناسایی شده اندازه گیری گردید، و در نهایت نمونه ای از ۱۰۲ شرکت از شرکتهای بازار سرمایه ایران انتخاب و با استفاده از اطلاعات این شرکتها، فرضیات پژوهش مورد آزمونها آماری قرار گرفت. نتایج حاصل شده از آزمون فرضیه‌های تحقیق در طی دوره زمانی شش ساله ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ نشان داد که: انتخابات سیاسی کشور، ساختار مالکیت دولتی، رشد تولید ناخالص داخلی، ارتباطات سیاسی و میزان تورم حاکم بر کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکتها تاثیرگذار میباشد.

واژه‌های کلیدی: انتخابات سیاسی، ساختار مالکیت، رشد تولید ناخالص داخلی، میزان تورم، چسبندگی هزینه‌ها.

۱- گروه حسابداری، دانشکده اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. nedarasouli66@gmail.com

۲- گروه حسابداری، دانشکده اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. نویسنده مسئول. rahmani@alzahra.ac.ir

۱- مقدمه

شرکت‌ها و واحدهای تجاری جهت دستیابی به موفقیت و کسب سود بیشتر نیازمند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی مدیران هستند، مدیران برای برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی آینده، به اطلاعات متکی هستند و هر چه اطلاعات دقیق‌تر باشد انحرافات کمتر و بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی آتی دقیق‌تر خواهد بود. یکی از مهمترین اطلاعات موثر در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی، هزینه و رفتار هزینه می‌باشد. با توجه به یکی از مفروضات اولیه حسابداری مدیریت تغییر هزینه‌ها رابطه‌ای متناسب با افزایش و کاهش سطح فعالیت دارد در حالی که با توجه به تحقیقات انجام شده در سال‌های اخیر بحث چسبندگی هزینه‌ها مطرح شده است بدین معنا که میزان افزایش در هزینه‌ها با افزایش در سطح فعالیت بیشتر از میزان کاهش در هزینه‌ها به ازای همان میزان کاهش در سطح فعالیت می‌باشد (ژانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۹).

بحث چسبندگی هزینه‌ها توسط آندرسون، بنکر^۲ و جاناکیرامان^۳ در ابتدا در سال با مقاله‌ای تحت عنوان بررسی چسبندگی بودن هزینه‌های اداری، عمومی و فروش در سال ۲۰۰۳ مطرح شد. در این مقاله مدل اصلی بررسی چسبندگی هزینه‌ها ارائه شد که در مقالات بعدی مورد استفاده دیگر محققان قرار گرفت. شواهد تجربی حاصل از این تحقیقات نشان می‌دهد که سرعت افزایش در برخی از هزینه‌ها در هنگام افزایش سطح فروش، بیشتر از سرعت کاهش در سطح هزینه‌ها در هنگام کاهش سطح فروش است. (چن و همکاران^۴، ۲۰۱۹).

درک عوامل تأثیرگذار بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها اهمیت بسیاری دارد. ساختار سیاسی-اقتصادی کشور از عواملی است که بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد. اصطلاح ساختار سیاسی-اقتصادی به‌منظور بیان روابط نزدیک بین دولت و واحدهای تجاری استفاده می‌شود. در جوامعی که بین دولت و واحدهای تجاری ارتباطات نزدیک وجود داشته باشد، از پیوند میان سیاست و کسب‌وکار پدیده‌ای به وجود می‌آید که «اقتصاد رفاقتی» نامیده می‌شود. در این شرایط، شرکت‌ها از ساختار سیاسی-اقتصادی با دولت به‌عنوان مزیت رقابتی استفاده می‌کنند و در سایه حمایت سیاسی دولت، عملکرد شرکت را با کانال‌های مختلفی، همچون تسهیل دسترسی به وام‌های بانکی با هزینه کمتر و تأمین مواد اولیه با شرایط آسان‌تر، مقررات آسان و پرداخت مالیات کمتر، بهبود می‌بخشند.

بنابراین در این تحقیق به تأثیر عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها پرداخته شده است. این پژوهش با طرح مبانی نظری و پیشینه پژوهش‌های مرتبط با

1 Jidong Zhang, Meiqun Yin, Jing Han, Rajarshi Aroskar

2 - Banker

3- Janakiraman

4 Chun Cai, Qianwen Zheng, Lei Zhu

موضوع و همچنین تبیین روش پژوهش و فرضیه‌های برگرفته از مسئله و مبانی نظری پژوهش ادامه یافته و سپس به تشریح نتایج آزمون فرضیه‌ها پرداخته شد و در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادهای بیان شده است.

۲- چارچوب نظری پژوهش

هدف از تحقیق حاضر بررسی تجربی و تعیین عوامل موثر بر چسبندگی هزینه در ارتباط با شرکت‌های فعال در بازار سرمایه ایران است. چسبندگی هزینه به عنوان عدم تقارن و عدم تناسب میان هزینه‌های شرکت و درآمد شرکت تعریف می‌شود (لارکر و همکاران، ۲۰۰۷). رفتار نامتقارن هزینه‌ها (عدم تقارن در رفتار هزینه‌ها) هنگامی رخ می‌دهد که میزان کاهش هزینه‌های شرکت، از میزان کاهش درآمد شرکت کمتر باشد (اندرسون و همکاران، ۲۰۰۳؛ بالاکریشن و همکاران، ۲۰۰۹). تحقیقات قبلی انجام شده در حوزه چسبندگی هزینه به شناسایی عواملی همچون: خوش بینی مدیریت، ویژگی‌های شرکت و سایر عوامل درون سازمانی بر چسبندگی هزینه انجامیده است (بنکر و همکاران، ۲۰۱۱؛ اندرسون و همکاران، ۲۰۱۲، کردستانی و همکاران، ۱۳۹۱). همچنین در ایران به عواملی همچون سود پیش بینی شده، تصمیمات سنجیده مدیران، راهبری شرکتی، خطای پیش بینی سود، پایداری سود، محدودیت مالی و محافظه کاری پرداخته‌اند، و به نقش عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور در ارتباط با چسبندگی هزینه‌ها توجهی نکرده‌اند. موضوع چسبندگی هزینه‌ها دارای اهمیت فراوانی در تجزیه و تحلیل‌های مالی (به ویژه تجزیه و تحلیل هزینه‌ها، حجم فعالیت و سود)، می‌باشد و می‌تواند پیش فرضهای این قبیل تحلیل‌ها را تحت تاثیر قرار دهد. بنابراین به منظور انجام درست تحلیل مالی مالی، ضرورت دارد تا عوامل موثر بر چسبندگی هزینه‌ها مورد شناسایی قرار گیرد.

یکی از مفروضات اولیه حسابداری مدیریت بیانگر آن است که تغییرات هزینه‌ها رابطه‌ای متناسب با افزایش و کاهش سطح فعالیت دارد. اما به تازگی این فرض با مطرح شدن بحث چسبندگی هزینه‌ها توسط اندرسون و همکارانش مورد بحث قرار گرفته است؛ به این معنا که میزان افزایش در هزینه‌ها با افزایش در سطح فعالیت بیشتر از میزان کاهش در هزینه‌ها در ازای همان میزان کاهش در سطح فعالیت است (اسماعیل زاده و همکاران، ۱۳۹۳). شناخت رفتار هزینه، یکی از مباحث مهم حسابداری بهای تمام شده و حسابداری مدیریت است. در مدل سنتی، رفتار هزینه‌ها متناسب با تغییر محرک هزینه تغییر می‌کند؛ یعنی میزان تغییر در هزینه‌ها به میزان تغییر در سطح فعالیت بستگی دارد و جهت تغییرات (افزایش و کاهش) در حجم فعالیت، تأثیری روی بزرگی تغییرات در هزینه‌ها ندارد (خدادادی و همکاران، ۱۳۹۹). چسبندگی هزینه‌ها، یکی از ویژگی‌های رفتاری نسبت به تغییرات سطح فعالیت است و بیانگر آن است که بزرگی افزایش در هزینه‌ها هنگام افزایش در سطح فعالیت، بیشتر از بزرگی کاهش هزینه‌ها در هنگام کاهش در سطح فعالیت است. برای مثال هزینه‌ها به نسبت افزایش در سطح فروش افزایش پیدا می‌کنند، اما به نسبت کاهش در سطح فروش کاهش

پیدا نمی‌کنند، به این رفتار نامتقارن هزینه‌ها، چسبندگی هزینه یا هزینه‌های چسبنده گفته می‌شود (جامعی و همکاران، ۱۳۹۷).

رفتار نامتقارن هزینه‌ها (عدم تقارن در رفتار هزینه‌ها) هنگامی رخ می‌دهد که میزان تغییر در هزینه‌های شرکت با میزان تغییر در درآمد شرکت برابر نباشد (اندرسون و همکاران، ۲۰۰۳؛ بالا کریشن و همکاران، ۲۰۰۴). چسبندگی هزینه نتیجه‌ی رفتار و تصمیم‌گیری مدیریت شرکت و همچنین نتیجه پیش‌بینی مدیریت در خصوص آینده است. در شرایطی که مدیران کاهش فروش را موقتی تلقی می‌کنند و انتظار بازگشت فروش به سطح قبلی را دارند، ترجیح می‌دهند بسیاری از هزینه‌های خود را حذف نکنند زیرا حذف این هزینه‌ها در زمان کنونی و تحمل آنها در آینده موجب کاهش سودآوری و ارزش شرکت می‌شود. علاوه بر این اگر مدیران منابع مرتبط با فعالیتهای عملیاتی را متناسب با فروش، کاهش دهند، تحصیل و آماده‌سازی مجدد منابع در آینده نیازمند زمان است. بنابراین چنانچه منابع و در نتیجه هزینه‌ها متناسب با کاهش فروش کاهش یابد، شرکت فرصت‌های توسعه فروش خود را از دست می‌دهد (کردستانی و مرتضوی، ۱۳۹۱). چسبندگی هزینه، نتیجه تصمیمات مدیریت در زمینه مصرف منابع در بنگاه اقتصادی می‌باشد. تصمیمات مدیریت در زمینه مصرف منابع می‌تواند تحت تأثیر عوامل کلان اقتصادی و سیاسی کشور قرار گیرد (بنکر، ۲۰۱۱؛ اندرسون، ۲۰۰۳). بعنوان مثال در شرایط تورمی که انتظار وقوع افزایش در نهاده‌های تولید وجود دارد، که این موضوع می‌تواند بر تصمیمات مدیریت در زمینه میزان مصرف منابع موثر باشد. همچنین انتخابات سیاسی کشور، که روابط سیاسی و اقتصادی کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد، ممکن است تصمیمات مدیریت در زمینه مصرف منابع را تحت تأثیر قرار دهد (ابراهیم، ۲۰۱۵). علاوه بر عوامل سیاسی، تصمیمات مدیریت در زمینه مصرف منابع می‌تواند تحت تأثیر عوامل اقتصادی نظیر، تولید ناخالص داخلی نیز قرار گیرد (دایرنگ، ۲۰۱۲). با توجه به مطالب فوق پیرامون ارتباط میان تصمیمات مدیریت در زمینه مصرف منابع، با عوامل اقتصادی و سیاسی، استدلال نظری تحقیق حاضر این است که چسبندگی هزینه، می‌تواند تحت تأثیر عوامل اقتصادی و سیاسی قرار گیرد. با توجه به استدلال فوق، پرسش پژوهشی تحقیق حاضر این است که آیا به لحاظ تجربی چسبندگی هزینه‌های شرکت تحت تأثیر ساختار سیاسی-اقتصادی کشور قرار می‌گیرد یا خیر. بنابراین در این تحقیق به دنبال شناسایی تأثیر عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها می‌باشد.

۳- پیشینه پژوهش

هی و همکاران (۲۰۱۰) به سنجش شدت چسبندگی هزینه‌ها در بین شرکت‌های ژاپنی در خلال سال‌های ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۰ پرداختند. آنان دریافتند که چسبندگی هزینه‌ها با تغییرات موقت در فروش تغییر نمی‌کند

و این ویژگی را به ارزیابی و پیش بینی مدیریت از شرایط اقتصادی در آینده نسبت دادند. آنان برای سنجش شرایط اقتصادی برچسبندگی هزینه ها، داده‌های خود را به دو بخش سال‌های قبل و بعد از سال ۱۹۹۰) سال سقوط بازار سهام) تقسیم کردند و دریافتند که در شرایط رونق اقتصادی، چسبندگی هزینه ها، بسیار شدیدتر از شرایط رکود اقتصادی است

بنکر و همکاران^۱ (۲۰۱۱) با بررسی رابطه خوش بینی مدیریت و رفتار هزینه ها نشان دادند، در صورت افزایش (کاهش) فروش، هرچه خوش بینی (بدبینی) مدیریت بیشتر باشد، میزان افزایش (کاهش) هزینه ها بیشتر می شود و به هنگام افزایش فروش، هرچه پیش بینی تحلیلگران از فروش آتی بیشتر باشد، تعدیلات افزایشی هزینه ها بیشتر می شود.

اندرسون و همکاران^۲ (۲۰۱۲) در تحقیقی به بررسی رابطه میان رشد اقتصادی، میزان داراییها و تعداد کارکنان با چسبندگی هزینه‌های توزیع و فروش پرداختند و به این نتیجه رسیدند که چسبندگی هزینه های توزیع و فروش با افزایش رشد اقتصادی، ارزش دفتری مجموع دارایی ها و تعداد کارکنان افزایش می یابد. کیچینگ و همکاران^۳ (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان فرهنگ و چسبندگی هزینه: یک مطالعه متقابل کشور که در این مطالعه، تأثیر فرهنگ ملی را در تصمیم گیری‌های مدیریتی از طریق لنز چسبندگی هزینه بررسی نموده اند. در چسبندگی هزینه با استفاده از نمونه بنگاهها از ۳۹ کشور، متوجه شدند که چسبندگی هزینه در کشورهای پشیمانی که اجتناب از عدم اطمینان، مردانگی و گرایش بلندمدت دارند، کمتر است. یافته‌های آنها از این گزاره پشتیبانی میکند که فرهنگ بر تصمیمات مدیریت منابع، اتخاذ شده توسط مدیران تأثیر می گذارد و در انجام این کار، مطالعه آنها در درک تفاوت ها نقش بسزایی دارد.

هاگا و همکاران^۴ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان رفتار هزینه ها در مورد کاهش نرخ مالیات شرکت ها که در این مطالعه، به بررسی رفتار هزینه شرکت ها در کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه قبل از کاهش نرخ مالیات شرکت ها پرداخته اند. نتایج نشان می دهد که شرکت ها قبل از کاهش نرخ مالیات، رفتارهای کاهش هزینه، عمومی و اداری را انجام می دهند و این میزان متناسب با میزان کاهش نرخ مالیات است. علاوه بر این، آنها شواهد قوی تر از این شکل از مدیریت درآمد ناشی از مالیات را در رعایت مالیات پایین تر و اقلام قانون، و همچنین برای شرکت‌های خصوصی می دانند.

کولینگ تانگ^۵ (۲۰۲۰) به چسبندگی هزینه ها، زیان‌های آینده شرکت ها و هزینه‌های حساسی پرداخت. مطالعه آنان نشان داد که هر چقدر چسبندگی هزینه بنگاه اقتصادی بیشتر باشد، احتمال اینکه شرکت در آینده متحمل زیان شود، بیشتر خواهد شد. با افزایش چسبندگی هزینه شرکت، هزینه‌های

1 Banker

2 Anderson M, Banker R, Huang R, Janakiraman

3 Karen Kitching

4 Haga J., Ittonen K., Per C. Tronnes

5 Qiuling Tang

حسابرسی افزایش می‌یابد. تحقیقات بیشتر نشان می‌دهد که، در مقایسه با شرکت‌های غیر دولتی، چسبندگی هزینه شرکت‌های دولتی تأثیر کمتری در احتمال زیان آینده شرکت دارد.

کردستانی و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیق خود به بررسی رابطه میان تصمیمات سنجیده مدیران و چسبندگی هزینه در بازار سرمایه ایران پرداختند و به این نتیجه رسیدند که خوش بینی مدیریت در ارتباط با فروش آتی چسبندگی بهای تمام شده کالای فروش رفته را کاهش می‌دهد اما با چسبندگی هزینه‌های توزیع و فروش دارای رابطه‌ای مستقیم می‌باشد.

نوده فراهانی (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان تأثیر هزینه نمایندگی و پاداش مدیران بر چسبندگی هزینه‌ها بیان می‌دارد که هزینه‌های نمایندگی و پاداش مدیران ارشد عاملی تأثیر گذار بر چسبندگی هزینه‌ها می‌باشند.

سیاسی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود به آزمون تجربی چسبندگی هزینه در بازار سرمایه ایران پرداختند و به این نتیجه رسیدند که در بازار سرمایه ایران بهای تمام شده کالای فروش رفته، هزینه‌های توزیع و فروش و سایر هزینه‌های عملیاتی دارای رفتار چسبنده می‌باشند.

زنجیردار و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیق خود به بررسی و تحلیل عوامل موثر بر رفتار چسبنده هزینه‌ها پرداختند و به این نتیجه رسیدند که شاخصهایی مانند تعداد کارکنان، میزان داراییهای جاری شرکت و نسبت بدهی بر چسبندگی بهای تمام شده کالای فروش رفته و مجموع هزینه‌های عملیاتی تأثیر گذار هستند.

صفرزاده (۱۳۹۳) در تحقیق خود به بررسی نقش راهبری شرکتی در توضیح چسبندگی هزینه‌ها پرداخت و به این نتیجه رسید که بین راهبری شرکتی و چسبندگی هزینه‌ها رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. همچنین راهبری شرکتی یک عامل توضیحی بسیار مهم در خصوص رفتار نامتقارن هزینه‌ها محسوب می‌گردد.

رستمی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی تأثیر تامین مالی خارج از ترازنامه و محدودیت‌های مالی بر چسبندگی هزینه‌ها پرداختند. نتایج حاکی از ارتباط مثبت و قوی بین شدت چسبندگی با تامین مالی خارج از ترازنامه و محدودیت‌های مالی در کلیه شرکت‌های مورد مطالعه بدون توجه به نوع صنعت می‌باشد.

بهادرستانی (۱۳۹۵) به مطالعه رابطه بین رشد اقتصادی و چسبندگی هزینه‌ها پرداخت. نتایج نشان می‌دهد که به‌طور کلی هزینه‌های رفتاری چسبنده دارند و در دوره رونق اقتصادی هزینه‌های رفتاری ضد چسبنده و اما در دوره رکود رابطه معناداری وجود ندارد. با این وجود شدت چسبندگی در دوره رونق نسبت به دوره رکود نیز بیش‌تر می‌باشد.

قربانی (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصی مدیران بر چسبندگی هزینه‌ها پرداخت. بر اساس نتایج این پژوهش ویژگیهای شخصی مدیران تأثیر بسزایی بر چسبندگی هزینه‌ها دارد.

مرادی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین نرخ موثر مالیاتی و چسبندگی هزینه‌ها پرداختند. شواهد پژوهش نشان داد که رابطه منفی بین نرخ موثر مالیاتی و رفتار نامتقارن هزینه‌ها در شرکت‌های یا استراتژی متهورانه (مهاجم یا آینده نگر) در مقایسه با شرکت‌های با استراتژی مدافع تفاوت معناداری وجود ندارد. شواهد

پژوهش نشان داد که رابطه منفی بین نرخ موثر مالیاتی و رفتار نامتقارن هزینه ها در شرکت‌های بانوسان وجوه نقد عملیاتی در مقایسه با سایر شرکت‌ها کمتر است.

دهقانیان (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین کوتاه بینی مدیریت و چسبندگی هزینه‌ها پرداخته است. یافته‌ها حاصل از تجزیه و تحلیل آمار حاکی از آن است که به طور کلی در بازار سرمایه ایران هزینه‌ها چسبنده هستند؛ همچنین عامل رفتار کوتاه بینی مدیریت باعث شدت این چسبندگی هزینه‌ها در بازار سرمایه ایران می‌شود. علاوه بر این کوتاه بینی مدیران در صنایع مختلف تفاوتی ندارد.

نمازی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر تعدیل‌کنندگی هزینه نمایندگی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و چسبندگی هزینه پرداخت. یافته‌های پژوهش حاکی از تأثیر مستقیم مسئولیت اجتماعی شرکت بر چسبندگی هزینه‌ها است. افزون بر این، نتایج نشان‌دهنده تأثیر هزینه نمایندگی بر چسبندگی هزینه‌ها است.

طاهری و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی رابطه بین استراتژی شرکت، توانایی مدیریت و چسبندگی هزینه‌ها پرداختند. نتایج نشان داد که بین استراتژی شرکت و چسبندگی هزینه و همچنین توانایی مدیریت و چسبندگی هزینه رابطه معناداری وجود ندارد و هر دو فرضیه تحقیق رد شد.

۴- فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی: عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی:

- ◀ انتخابات سیاسی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد.
- ◀ ساختار مالکیت دولتی بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد.
- ◀ رشد تولید ناخالص داخلی بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد.
- ◀ ارتباطات سیاسی بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد.
- ◀ میزان تورم حاکم بر کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد.

۵- روش پژوهش

این پژوهش از نظر نوع هدف جزء پژوهش‌های کاربردی است. انجام پژوهش در چارچوب استدلال قیاسی - استقرایی صورت گرفته است. بدین ترتیب که مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعات کتابخانه‌ای، مقالات و سایت‌ها در قالب قیاسی و گردآوری اطلاعات برای تأیید و رد فرضیه‌ها به صورت استقرایی انجام گرفته است. اطلاعات مورد استفاده در این پژوهش از صورت‌های مالی و یادداشتهای پیوست صورت‌های

مالی و همچنین از اطلاعات اولیه تابلوی بورس (گردآوری شده در نرم افزار ره آورد نوین و بانک اطلاعاتی اداره آمار شرکت بورس) استفاده شده است.

جامعه آماری این تحقیق تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ می‌باشند. بررسی انتخاب حجم نمونه از نمونه‌گیری سیستماتیک یا هدفمند به روش حذفی با در نظر گرفتن شرایط زیر استفاده شد:

سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند ماه باشد، حداقل شش سال بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ در بازار سرمایه ایران بوده باشند، صورت‌های مالی آن‌ها در دسترس باشد، اطلاعات مورد نیاز برای اندازه‌گیری متغیرهای این تحقیق را افشا نموده باشند و در نهایت با توجه به شرایط در نظر گرفته شده تعداد ۱۰۲ شرکت به عنوان نمونه آماری برگزیده شدند.

۱-۵- مدل و متغیرهای پژوهش

به منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق حاضر به پیروی از تحقیقات قبلی انجام شده در حوزه چسبندگی هزینه از روش رگرسیون خطی چندگانه استفاده خواهد شد. که علت استفاده از این روش ماهیت کمی و پیوسته متغیر وابسته در مدل‌های چسبندگی هزینه می‌باشد. متغیر وابسته در این تحقیق چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد. متغیرهای مستقل شامل موارد زیر می‌باشند:

ردیف	مولفه کلی	مولفه‌های فرعی	شیوه اندازه‌گیری												
۱	عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور	انتخابات سیاسی کشور.	$PEC =$ اگر در سال مورد بررسی انتخابات برگزار شده باشد برابر با ۱ و در غیر اینصورت برابر با ۰ می‌باشد. <table border="1"> <tr> <td>انتخابات برگزار نشده است.</td> <td>۱۳۹۹</td> </tr> <tr> <td>انتخابات مجلس شورای اسلامی</td> <td>۱۳۹۸</td> </tr> <tr> <td>انتخابات برگزار نشده است.</td> <td>۱۳۹۷</td> </tr> <tr> <td>انتخابات ریاست جمهوری</td> <td>۱۳۹۶</td> </tr> <tr> <td>انتخابات برگزار نشده است.</td> <td>۱۳۹۵</td> </tr> <tr> <td>انتخابات مجلس شورای اسلامی</td> <td>۱۳۹۴</td> </tr> </table>	انتخابات برگزار نشده است.	۱۳۹۹	انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۸	انتخابات برگزار نشده است.	۱۳۹۷	انتخابات ریاست جمهوری	۱۳۹۶	انتخابات برگزار نشده است.	۱۳۹۵	انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۴
انتخابات برگزار نشده است.	۱۳۹۹														
انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۸														
انتخابات برگزار نشده است.	۱۳۹۷														
انتخابات ریاست جمهوری	۱۳۹۶														
انتخابات برگزار نشده است.	۱۳۹۵														
انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۴														
۲		ساختار مالکیت دولتی.	$GO =$ میزان مالکیت دولت و نهادها و شرکتهای شبه دولتی در شرکت‌ها												
۳		رشد تولید ناخالص داخلی.	$GDP =$ برابر است با درصد رشد تولید ناخالص داخلی کشور (از عدد اعلامی توسط بانک مرکزی استفاده شده است)												

<p>PC = ارتباطات سیاسی (یک متغیر مجازی که اگر شرکت دارای ارتباط سیاسی باشد برابر با ۱ و در غیر اینصورت برابر با ۰) {فاسیو^۱ ۲۰۰۶ و لین و همکاران^۲ ۲۰۲۰ یک شرکت را به عنوان یک شرکت دارای ارتباط سیاسی تعریف کردند که اگر "حداقل یکی از سهامداران بزرگ آن (کسی که حداقل ۱۰ درصد سهام با رای را کنترل می کند) یا یکی از راهبران ارشد آن (مدیر عامل، رئیس هیات مدیره، معاون رئیس هیات مدیره) یک عضو پارلمان (مجلس) است، یک وزیر یا رئیس دولت است، یا از نزدیک با یک سیاستمدار برجسته مرتبط است.}</p>	<p>ارتباطات سیاسی</p>	<p>۴</p>
<p>IN = برابر است با نرخ تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی</p>	<p>میزان تورم حاکم بر کشور</p>	<p>۵</p>

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۶- یافته‌های پژوهش

انجام آزمون فرضیه‌ها، مستلزم برقراری فرض‌های نرمال بودن متغیرهای وابسته، همسانی واریانس و عدم خود همبستگی است. زیرا در صورت عدم برقراری، نتایج بدست آمده قابلیت اتکا ندارند و این امر موجب استنتاج‌های غلط می‌شود. پس از اطمینان از برقراری فروض رگرسیون به آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است. آمار توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که برای جمع آوری، تلخیص، طبقه‌بندی و توصیف حقایق عددی به کار می‌رود. در واقع این آمار، داده‌ها و اطلاعات پژوهش را توصیف می‌کند و طرح یا الگوی کلی از داده‌ها را برای استفاده سریع و بهتر از آنها به دست می‌دهد. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جداول زیر ارائه شده است.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر(اندازه شرکتها) برابر با ۱۳.۵۵۶ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. میانه یکی دیگر از شاخص های مرکزی می باشد که وضعیت جامعه را نشان می دهد. همانطور که مشاهده می شود میانه متغیر اندازه شرکتها نیز ۱۳.۳۸۹ می باشد که نشان می دهد که نیمی از داده ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از

1 Faccio

2 Tsui-Jung Lin, Hai-Yen Chang, Hui-Fun Yu, Ching-Pao Kao

این مقدار هستند. همچنین نزدیک بودن مقدار میانگین و میانه برای متغیر اندازه شرکتها نشان دهنده نرمال بودن این متغیر می باشد. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. از مهم ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر برای متغیر اندازه شرکتها برابر با ۱.۴۳۲ است که نشان می دهد در بین متغیرهای تحقیق متغیر اندازه شرکتها یکی از متغیرهای دارای کمترین میزان پراکندگی می باشد. میزان عدم تقارن منحنی فراوانی را چولگی می نامند. اگر ضریب چولگی صفر باشد، جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه این ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر ضریب منفی باشد چولگی به چپ دارد. مثلاً ضریب چولگی برای متغیر اندازه شرکتها برابر ۰.۷۴۶ می باشد، یعنی این متغیر تقریباً چولگی به راست دارد و به اندازه ۰.۷۴۶ از مرکز تقارن انحراف دارد. پارامتر کشیدگی یا پخی منحنی فراوانی نسبت به منحنی نرمال استاندارد را برجستگی یا کشیدگی می نامند. اگر کشیدگی حدود صفر باشد، یعنی منحنی فراوانی از لحاظ کشیدگی وضع متعادل و نرمالی دارد، اگر این مقدار مثبت باشد منحنی برجسته و اگر منفی باشد منحنی پهن می باشد.

علامت اختصاری	AGE	GO	IN	PC	PEC	SGA	SIZE
میانگین	۲.۷۳۳	۳۹.۴۶۳	۰.۱۹۷	۰.۷۱۵	۰.۵	۰.۰۶۰	۱۳.۵۵۶
میانه	۲.۶۳۹	۴۱.۰۲	۰.۱۳۷	۱	۰.۵	۰.۰۴۹	۱۳.۳۸۹
ماکسیمم	۳.۹۸۸	۸۳.۵۲	۰.۴۱۲	۱	۱	۰.۹۱۴	۱۸.۴۳۷
مینیمم	۱.۶۰۹	۰	۰.۰۹	۰	۰	۰.۹۳۶-	۹.۸۲۱
انحراف معیار	۰.۴۷۳	۳۱.۵۶۸	۰.۱۲۱	۰.۴۵۱	۰.۵۰	۰.۱۹۷	۱.۴۳۲
چولگی	۰.۶۹۰	۰.۰۹۳-	۰.۷۸۸	۰.۹۵۶-	۰	۰.۶۵۱	۰.۷۴۶
کشیدگی	۳.۳۲۸	۱.۳۲۷	۱.۹۵۲	۱.۹۱۴	۱	۱.۵۹۲	۱.۱۳۲

منبع: یافته های پژوهشگر

نتایج آزمون نرمال بودن متغیر وابسته

احتمال آزمون جاک برا برای متغیر وابسته بزرگتر از ۵ صدم می باشد یعنی این متغیر دارای توزیع نرمال می باشد و باقیمانده های رگرسیون نرمال بوده و رگرسیون انجام شده کاذب نمی گردد.

جاک برا	۱.۲۳۵۸۴۶
احتمال جاک برا	۰.۰۸۵

منبع: یافته های پژوهشگر

نتایج آزمون مانایی متغیرها

همان‌طور که در جدول زیر نمایان است کلیه احتمال آزمون متغیرهای تحقیق در آزمون ریشه واحد (ADF) فیشر) کوچک‌تر از ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده این است که متغیرها مانا هستند. در نتیجه استفاده از این متغیرها در مدل باعث به وجود آمدن نتایج کاذب نمی‌شود.

احتمال	آماره ADF فیشر	علامت اختصاری
۰.۰۰۰	۲۸۶.۳۰۰	pec
۰.۰۰۰	۴۴۱.۷۴۱	GO
۰.۰۰۰	۲۸۰.۳۳۲	GDP
۰.۰۰۰	۲۵۵.۵۵۴	PC
۰.۰۰۰	۲۰۹.۲۰۴	IN
۰.۰۰۰	۳۰۱.۰۹۴	SIZE
۰.۰۰۰	۳۰۸.۳۱۱	SGA
۰.۰۰۰	۲۶۵.۳۶۵	AGE

منبع: یافته‌های پژوهشگر

نتایج آزمون F لیمر

نتایج نشان می‌دهد، احتمال آزمون F لیمر برای تمام مدل‌های تحقیق کوچکتر از ۰/۵ است؛ بنابراین فرض (مدل تلفیقی) برای هیچ یک مدل‌ها تأیید نمی‌شود. به بیان دیگر، اثرات فردی و یا گروهی وجود دارد و باید از روش داده‌های تابلویی برای برآورد مدل‌ها استفاده شود.

احتمال	آماره اف لیمر	مدل‌های تحقیق
۰.۰۰۰	۱۹.۴۱۲	مدل (۱)

منبع: یافته‌های پژوهشگر

نتایج آزمون هاسمن

با توجه به مدل‌های تحقیق، احتمال آزمون هاسمن، برای تعیین استفاده از مدل اثرات ثابت در مقابل اثرات تصادفی، بیشتر از ۰/۵ است. بنابراین فرضی (مدل اثرات ثابت) رد می‌شود. این موضوع به معنی عدم وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده شده و متغیرهای مستقل است با توجه به نتایج آزمون چاو و هاسمن مناسب‌ترین روش برای برآورد پارامترها و آزمون فرضیه‌ها مدل اثرات تصادفی است.

احتمال	آماره	مدل های تحقیق
۰.۲۴۸۹	۴.۴۱۵	مدل (۱)

منبع: یافته‌های پژوهشگر

نتایج آزمون ناهمسانی واریانس‌ها

در ادامه جهت پرهیز از نادیده گرفتن نقض فرض همسانی واریانس و رخداد نتایج کاذب ممکن در روند تخمین، لازم است که از روش مناسب برای تشخیص وجود یا عدم وجود ناهمسانی واریانس با آزمون معتبر استفاده شود. برای این منظور از آزمون براش-پاگان با فرض صفر مبنی بر عدم وجود ناهمسانی واریانس جملات باقی مانده استفاده شد.

نتایج به دست آمده از این آزمون که در جدول زیر منعکس شده حاکی از تایید فرض صفر مبنی بر همسانی واریانس‌ها برای مدل است، لذا در مدل مشکل ناهمسانی واریانس وجود ندارد ($p > 0.05$).

مدل	مقدار آماره	p-value	نتیجه
مدل ۱	۱.۳۶۸	۰.۳۴۲۶	عدم وجود ناهمسانی واریانس

منبع: یافته‌های پژوهشگر

آزمون فرضیه‌ها

نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق

سطح معنی داری آماره f برای فرضیه‌های تحقیق کمتر از پنج صدم می باشد بنابراین فرضیه‌های تحقیق تایید می گردد و با توجه به اینکه مقدار آماره t مربوط به متغیرهای تحقیق دارای سطح معنی داری کمتر از 0.05 است. لذا فرضیه‌های تحقیق تایید می گردند. همچنین با توجه به آماره t چنین می توان بیان داشت که انتخابات سیاسی کشور، ساختار مالکیت دولتی، رشد تولید ناخالص داخلی، ارتباطات سیاسی و میزان تورم حاکم بر کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تاثیر دارد. از آنجا که دوربین واتسون بین $1/5$ و $2/5$ می باشد لذا هیچ گونه خود همبستگی در مدل وجود ندارد. و همچنین با توجه به اینکه احتمال آزمون وولدریج کمتر از 5 صدم می باشد خودهمبستگی بین متغیرهای تحقیق وجود ندارد.

$\log \left[\frac{SGA_{i,t}}{SGA_{i,t-1}} \right] = \beta_0 + \beta_1 PEC_{it} + \beta_2 GO_{it} + \beta_3 GDP_{it} + \beta_4 PC_{it} + \beta_5 IN_{it} + \beta_6 Size_{it} + \beta_7 Age_{it} + \varepsilon_{it}$				
متغیرها	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره آزمون t	p-value
PEC	۰.۱۱۷۰۳۴	۰.۰۱۵۳۹۵	۷.۶۰۱۹۱۹	۰.۰۰۰
GO	۰.۰۶۱۰۴۸	۰.۰۰۳۰۹۶	۱۹.۷۱۸۳۴	۰.۰۰۰

$$\log \left[\frac{SGA_{i,t}}{SGA_{i,t-1}} \right] = \beta_0 + \beta_1 PEC_{it} + \beta_2 GO_{it} + \beta_3 GDP_{it} + \beta_4 PC_{it} + \beta_5 IN_{it} + \beta_6 Size_{it} + \beta_7 Age_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیرها	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره آزمون t	p-value
GDP	-۰.۰۳۹۳۰۶	۰.۰۰۹۱۵۶	-۴.۲۹۲۷۷۷	۰.۰۰۰
PC	۰.۰۱۳۹۱	۰.۰۰۶۴۲	۲.۱۶۶۵۲۹	۰.۰۳۱
IN	۰.۱۲۴۷۸۷	۰.۰۲۷۹۹۸	۴.۴۵۶۹۹۶	۰.۰۰۰
SIZE	۰.۰۱۵۲۶۳	۰.۰۰۵۵۱	۲.۷۶۹۹۲۸	۰.۰۰۵۸
AGE	-۰.۰۰۴۵۶۸	۰.۰۱۶۷۴۹	-۰.۲۷۲۷۳۹	۰.۷۸۵۱
C	۰.۲۵۱۷۷۵	۰.۰۸۱۵۳۷	۳.۰۸۷۸۵۷	۰.۰۰۲۱
ضریب تعیین	۰.۵۸۰۷۷۲	معیار دوربین واتسون		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۵۶۱۷۴۷			
آماره F فیشر	۹۸.۱۵۰۱	آماره آزمون خود همبستگی (آزمون وولدریج)		
احتمال F فیشر	۰.۰۰۰۰	احتمال آزمون وولدریج		

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۷- بحث و نتیجه گیری

دیدگاه سنتی در مورد رفتار هزینه‌ها حاکی از رابطه‌ای متناسب بین تغییر هزینه‌ها و افزایش و کاهش سطح فعالیت داشت. در صورتی که طبق نظر آندرسون و همکارانش ۲۰۰۳ میزان افزایش در هزینه‌ها با افزایش در سطح فعالیت بیشتر از میزان کاهش هزینه‌ها در ازای همان میزان کاهش در سطح فعالیت است. طبق این دیدگاه، بحث چسبندگی هزینه‌ها مطرح شد و از آنجاییکه آگاهی از چگونگی رفتار هزینه‌ها نسبت به تغییرات سطح فعالیت (یا سطح فروش) از اطلاعات مهم برای تصمیم‌گیری مدیران در خصوص برنامه ریزی و بودجه بندی، قیمت گذاری محصولات، تعیین نقطه سر به سر و سایر موارد است، این موضوع مورد توجه و بررسی قرار گرفت.

به دنبال اولین مقاله نوشته شده درباره هزینه‌های چسبنده توسط آندرسون، بنکر و جاناکرامان ۲۰۰۳ رفتار نامتقارن هزینه به عنوان یک حوزه پژوهشی پویا در حسابداری پا به عرصه وجود گذاشت. دیدگاه سنتی درباره رفتار هزینه، فرض می‌کرد که یک رابطه مکانیکی بین محرک هزینه و هزینه وجود دارد (برای مثال گاریسون، نورین و بروور، ۲۰۱۵). اصلاحات بعدی دیدگاه سنتی اذعان می‌داشتند که هزینه‌ها توسط منابع ایجاد می‌شوند و این منابع ملزم به انجام فعالیت‌های گوناگون هستند برای مثال کوپر و کاپلان، ۱۹۹۲ و ۱۹۸۷. این پژوهش‌ها قدرت توضیحی محرک‌های هزینه فعالیت‌های گوناگون را بررسی کردند (برای مثال میلر و ولمن، ۱۹۸۵؛ فاستر و گوپتا، ۱۹۹۰؛ اما همچنان این فرض ادامه پیدا کرد که یک رابطه مکانیکی بین

فعالیتها و هزینه‌ها برقرار است و تلاشی صورت نگرفت تا نقش تصمیمات مدیریتی در رفتار هزینه بررسی شود. در مقابل، دیدگاه مدرن درباره رفتار هزینه، تصمیمات مدیریتی را به عنوان محرک‌های اصلی هزینه‌ها مورد بررسی قرار می‌دهد. این نوآوری مفهومی، جعبه سیاه رفتار هزینه را باز کرده و به محققان یک روش جدید و قدرتمند تفکر درباره رفتار هزینه را می‌آموزد که مبتنی بر تصمیمات مدیریتی است. برای مثال، یک محقق ممکن است این دیدگاه مبتنی بر تصمیم را به منظور تفکر درباره این موضوع استفاده کند که چطور مدیریت هزینه با عواملی مانند ویژگی‌های تقاضا، ساختار صنعت، موقعیت استراتژیک، انگیزه‌های مدیران و تعصب‌های روانشناختی، انگیزه‌ها و تعصب‌های دیگر ذینفعان، حاکمیت شرکتی، مقررات دولتی و فرهنگ ملی، در تعامل است (بنکر و همکاران، ۲۰۱۷). علاوه بر این، از آنجایی که هزینه‌ها عوامل تعیین‌کننده بنیادی سود هستند، دیدگاه‌های موجود درباره رفتار هزینه می‌تواند سهم مهمی در موضوعات حسابداری داشته باشد، موضوعاتی که متکی بر درک یا پیش‌بینی سری‌های زمانی سود است، شامل پژوهش درباره کیفیت سود، پیش‌بینی سود، کشف دستکاری سود و پیش‌بینی‌های تحلیلی از سود باشد.

باید در نظر داشت که هزینه‌ها توسط منابع ایجاد می‌شوند. بنابراین به منظور درک رفتار هزینه باید بر این موضوع تمرکز کنیم که چطور میزان منابع اساسی در واکنش به تغییرات فعالیت تغییر می‌کنند و یا به عبارت بهتر چه عواملی بر رفتار چسبندگی هزینه تأثیر گذار هستند؛ تا قبل از این تحقیق متغیرهایی مورد بررسی قرار گرفته بودند که تحت تأثیر چسبندگی هزینه قرار می‌گیرند و یا اینکه عواملی مورد بررسی قرار گرفته بودند که مربوط به تغییرات سطح فعالیت در شرکت‌ها بود، اما در این تحقیق سعی شد به بررسی عوامل و تصمیماتی که از درون و بیرون شرکت‌ها تحت شرایط اقتصادی و سیاسی بر چسبندگی هزینه تأثیر گذار هستند مورد بررسی قرار بگیرند. بنابراین هدف اصلی این تحقیق شناسایی عوامل موثر بر چسبندگی هزینه‌ها (شواهد تجربی: بازار سرمایه ایران) می‌باشد برای رسیدن به این هدف پس از مصاحبه با خبرگان حرفه و شناسایی عوامل تأثیر گذار چهار فرضیه به صورت کلی و شامل مولفه‌ها و متغیرهای مطرح گردید. نتایج حاصل شده از آزمون فرضیه‌های تحقیق به صورت کلی نشان داد که:

عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تأثیر دارد. به طور خلاصه می‌توان نتایج را در جدول زیر مشاهده نمود:

نتیجه	متغیر مستقل	فرضیه
پذیرش تأثیر مستقیم	انتخابات سیاسی کشور.	عوامل ناشی از ساختار سیاسی-اقتصادی کشور بر میزان چسبندگی هزینه‌های شرکت تأثیر دارد.
پذیرش تأثیر مستقیم	ساختار مالکیت دولتی.	
پذیرش تأثیر معکوس	رشد تولید ناخالص داخلی.	
پذیرش تأثیر مستقیم	ارتباطات سیاسی	
پذیرش تأثیر مستقیم	میزان تورم حاکم بر کشور	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به اینکه در این تحقیق به بررسی متغیرهایی پرداخته شده است که در تحقیقات قبلی (تا جاییکه محققان جستجو کردند) به بررسی اثرات این متغیرها بر چسبندگی هزینه‌ها پرداخته نشده بود، بنابراین به صورت کلی می‌توان بیان داشت که نتایج تحقیق هی و همکاران (۲۰۱۰)، بنکر و همکاران (۲۰۱۱)، اندرسون و همکاران (۲۰۱۲)، کیچینگ و همکاران (۲۰۱۶)، هاگا و همکاران (۲۰۱۹)، کولینگ تانگ (۲۰۲۰)، کردستانی و همکاران (۱۳۹۱)، نوده فراهانی (۱۳۹۱)، سپاسی و همکاران (۱۳۹۲)، زنجیردار و همکاران (۱۳۹۳)، صفرزاده (۱۳۹۳)، رستمی و همکاران (۱۳۹۴)، بهادرستانی (۱۳۹۵)، قربانی (۱۳۹۶)، دهقانیان (۱۳۹۷)، نمازی و همکاران (۱۳۹۸)، طاهری و همکاران (۱۳۹۹) هم راستا با نتایج حاصل شده از این تحقیق می‌باشد. نتایج حاصل از بررسی‌های انجام شده نشان داد که انتخابات سیاسی بر چسبندگی هزینه‌ها تاثیر مستقیم دارد به عبارت بهتر انتخابات سیاسی در کشور باعث افزایش چسبندگی هزینه‌ها شده است بدین صورت که در دوره‌هایی که انتخابات سیاسی در کشور برگزار شده است میزان چسبندگی هزینه‌ها افزایش یافته است اما در دوره‌هایی که انتخابات سیاسی برگزار نشده است از میزان چسبندگی هزینه‌ها کاسته شده است. می‌توان اینگونه نتیجه‌گیری کرد که در زمان برگزاری انتخابات سیاسی انتظارات مشاوران شرکت‌ها و مدیران آنها تحت تاثیر انتخابات سیاسی کشور قرار گرفته و باعث افزایش چسبندگی هزینه‌ها می‌شود. از سوی دیگر ساختار مالکیت دولتی بر چسبندگی هزینه‌ها تاثیر مستقیم دارد به عبارت بهتر با افزایش میزان مالکیت دولتی در شرکت‌ها بر میزان چسبندگی هزینه‌ها در آنها افزایش پیدا نموده است و شاید دلیل اصلی این بی‌انگیزگی‌ها در این گونه شرکت‌ها وجود مالکیت دولتی باشد که از نظر مدیران فاقد اهمیت بوده و سعی بر کنترل هزینه‌ها نداشته و موجبات افزایش چسبندگی هزینه‌ها را فراهم می‌آورد. از سوی دیگر رشد تولید ناخالص داخلی کشور با چسبندگی هزینه‌ها دارای تاثیر معکوس بوده است یعنی هرچه رشد تولید ناخالص داخلی بیشتر بوده است از میزان چسبندگی هزینه‌ها کاسته شده است به عبارت ساده‌تر در زمانهایی که رشد تولید ناخالص داخلی بیشتر باشد یعنی شرایط تولید بهتر بوده و هزینه‌های کمتری برای تولید کننده در بر دارد که در نهایت میزان چسبندگی هزینه‌ها در دوره‌های افزایش تولید ناخالص داخلی کمتر بوده است. ارتباطات سیاسی به عنوان یکی دیگر از عواملی که بر چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها تاثیر گذار می‌باشد مطرح است این متغیر با چسبندگی هزینه‌ها دارای تاثیر مستقیم می‌باشد یعنی با افزایش میزان ارتباطات سیاسی بر میزان چسبندگی هزینه‌ها افزوده خواهد شد، البته باید در نظر داشت که وجود ارتباطات سیاسی در شرکت‌ها باعث افزایش تعداد افراد بانفوذ و سیاسیون در شرکت‌ها می‌گردد که این امر در نهایت منجر به افزایش هزینه‌های ثابت و یا به عبارت صحیح‌تر افزایش هزینه‌های اداری و هزینه‌های مدیریتی شرکت‌ها می‌گردد که به نوعی مربوط به ساختار مالکیتی شرکت‌ها می‌گردد که نوع عملکرد و میزان هزینه‌های شرکت‌ها برای مدیران اهمیتی نداشته و بنابراین چسبندگی هزینه‌ها در این شرکت‌ها افزایش خواهد یافت. میزان تورم حاکم بر شرکت‌ها به عنوان آخرین عامل ناشی از ساختار سیاسی اقتصادی کشور که بر چسبندگی هزینه‌ها تاثیر گذار می‌باشد در این تحقیق مطرح گردید و با توجه به اینکه دارای تاثیر مستقیم با چسبندگی

هزینه‌ها می‌باشد، افزایش میزان تورم باعث افزایش میزان چسبندگی هزینه‌ها می‌گردد البته باید در نظر داشت که افزایش تورم یک عامل با تأثیر گذاری بسیار بالا بر هزینه‌های تولیدی می‌باشد به این صورت که افزایش تورم باعث افزایش تمامی هزینه‌های شرکت‌ها می‌گردد و تمامی نسبت‌های عملکردی شرکت‌ها را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و با توجه به اینکه چسبندگی هزینه‌ها مربوط به میزان فعالیت شرکت‌ها محاسبه می‌گردد و یا به عبارت بهتر از مقایسه میزان هزینه‌ها با درآمد‌ها بدست می‌آید و با توجه به ساختار کشور ما که قیمت گذاری محصولات برخی شرکت‌ها در اختیار دولت و سایر نهادهای وابسته به دولت است، شرکت‌ها قدرت چندانی برای مشخص نمودن قیمت محصولات خود ندارند. بنابراین میزان هزینه‌های شرکت‌ها افزایش می‌یابد اما میزان فروش به همان نسبت افزایش نمی‌یابد که این امر باعث افزایش میزان چسبندگی هزینه‌ها می‌گردد و به نوعی می‌توان این چسبندگی هزینه‌ها را از تبعات قیمت گذاری دستوری دانست. با توجه به نتایج حاصل شده از فرضیه‌های تحقیق پیشنهاد می‌گردد دولت از قیمت گذاری دستوری و سایت‌های مداخله جویانه در شرکتهای تولیدی دست بردارد تا از این طریق به روند کاهش چسبندگی هزینه در آنها کمک نماید و همچنین دولت هرچه بیشتر سعی بر خصوصی سازی واقعی داشته باشد و سهم خود را در شرکت‌ها کاهش داده تا از این طریق از میزان ارتباطات سیاسی در شرکت‌ها کاسته شود و نیز پست‌های مدیریتی شرکت‌ها به افراد متخصص واگذار گردد نه به اشخاص دارای ارتباطات دولتی و در حقیقت گزینش مدیران براساس قابلیت‌های فردی باشد نه از طریق انتصابات زیرا در صورت وجود افراد لایق در پست‌های مدیریتی شرکت‌ها وضعیت سودآوری شرکت‌ها بهتر شده و در نهایت می‌توان بیان داشت که از میزان چسبندگی هزینه‌ها در آنها کاسته خواهد شد.

فهرست منابع

- (۱) اسماعیل زاده، علی، مهرنوش، علی. (۱۳۹۳) "رابطه چسبندگی هزینه‌ها با کیفیت سود و خطای پیش‌بینی" پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی ۲۱(۶)، ۳۷-۶۱.
- (۲) بادرستانی، زهرا (۱۳۹۵) "مطالعه رابطه بین رشد اقتصادی و چسبندگی هزینه" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی.
- (۳) جامعی، رضا، خانقلی، مولود. (۱۳۹۷). تأثیر کاربرد مدل سایمونیک در برآورد چسبندگی حق‌الزحمه‌های حسابرسی. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی ۱۰(۳۹)، ۱۶۵-۱۹۰.
- (۴) خدادادی، ولی، نیک کار، جواد، ملک خدایی، الهه، حیدری نژاد، قدرت اله. (۱۳۹۹). بکارگیری اطلاعات گذشته و آینده در مدیریت هزینه استراتژیک. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی ۱۲(۴۵)، ۲۱۵-۲۳۸.

- ۵) دهقانیان، سیدمحمد، (۱۳۹۷)، "بررسی رابطه بین کوتاه بینی مدیریت و چسبندگی هزینه ها در شرکت های پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران، سیزدهمین کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری و دهمین کنفرانس کارآفرینی و نوآوری های باز"، تهران.
- ۶) رستمی، علی و علی محمدی، میثم و نوروزی، محمد، (۱۳۹۴)، "بررسی تاثیر تامین مالی خارج از ترازنامه و محدودیت های مالی بر چسبندگی هزینه ها" فصل نامه راهبرد مدیریت مالی، دوره: ۳، شماره: ۲.
- ۷) زنجیردار، مجید، غفاری آشتیانی، پیمان، مداحی، زهرا، (۱۳۹۳)، "بررسی و تحلیل عوامل موثر بر رفتار چسبندگی هزینه. حسابداری مدیریت"، ۷ (شماره ۱ (پیاپی ۲۰)). ۹۱-۷۹.
- ۸) سپاسی سحر و زهرا فتحي (۱۳۹۳)، آزمون چسبندگی هزینه در بازار سرمایه ایران، فصلنامه پژوهشهای تجربی حسابداری، شماره دوازدهم.
- ۹) صفر زاده، محمد حسین (۱۳۹۳)، "نقش راهبری شرکتی در توضیح چسبندگی هزینه ها، فصلنامه حسابداری مالی"، شماره ششم.
- ۱۰) طاهری عابد، رضا و عابدی، میثم، (۱۳۹۹)، "بررسی رابطه بین استراتژی شرکت، توانایی مدیریت و چسبندگی هزینه ها در شرکت های پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران، اولین کنفرانس بین المللی چالش ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری"، ساری.
- ۱۱) قربانی، ایوب، (۱۳۹۶)، بررسی تاثیر ویژگی های شخصی مدیران بر چسبندگی هزینه ها، کنفرانس ملی پژوهش های نوین در مدیریت و حسابداری، اصفهان.
- ۱۲) مرادی، مهدی و سماواتیان، علیرضا، (۱۳۹۷)، "رابطه بین نرخ موثر مالیاتی و چسبندگی هزینه ها، پنجمین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در مدیریت و حسابداری"، تهران.
- ۱۳) مرتضوی، سید مرتضی و غلامرضا کردستانی، (۱۳۹۱)، "شناسایی عوامل تعیین کننده چسبندگی هزینه های شرکتها" مجله پژوهش های حسابداری مالی، شماره ۱۳ پاییز.
- ۱۴) نمازی، محمد، جعفری، زهرا، (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر تعدیل کنندگی هزینه نمایندگی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و چسبندگی هزینه در شرکت های پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران. پژوهش های تجربی حسابداری، ۹(۲)، ۲۰۰-۱۶۹.
- ۱۵) نوده فراهانی سلماز سادات، (۱۳۹۱)، "تاثیر هزینه نمایندگی و پاداش مدثران بر چسبندگی هزینه ها" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده امور اقتصادی
- 16) Anderson M, Banker R, Huang R, Janakiraman S. "Cost Behavior and Fundamental Analysis of SG & A Costs". Journal of Accounting, Auditing & Finance 2012; 22(1): 1- 28.
- 17) Anderson, M.C, Banker R, Janakiraman S., (2003), "Are Selling, General and Administrative Cost Sticky?". Journal of Accounting Research; 41 (1): 47-63

- 18) Anderson, M.C., Lanen W., (2007), "Understanding Cost Management: What Can We Learn FROM THE Evidence on Sticky Costs?". Working Paper, Rice University, University of Michigan.
- 19) Balakrishnan, R., and N. S. Soderstrom (2009). "Cross-sectional variation in cost stickiness", Working Paper, University of Iowa and University of Colorado, Boulder.
- 20) Banker R, Ciftci M, Mashruwala R. "Managerial Optimism and Cost Behavior". Working paper, Temple University; 2011.
- 21) Chun Cai, Qianwen Zheng, Lei Zhu 2019 "The effect of shared auditors in the supply chain on cost stickiness" China Journal of Accounting Research Volume 12, Issue 4 December 2019 Pages 337-355
- 22) Haga J., Ittonen K., Per C. Tronnes P. C., Wong L. (2019). Is earnings management sensitive to discount rates?, Journal of Accounting Literature, 41: 75-88
- 23) Hambisa Belina, Krishnamurthy Surysekar, Miriam Weismann 2019 "On the medical loss ratio (MLR) and sticky selling general and administrative costs: Evidence from health insurers" Journal of Accounting and Public Policy Volume 38, Issue 1 January–February 2019 Pages 53-61
- 24) He, D., Teruya, J., & Shimizu, T. (2010). Sticky Selling, General, and Administrative Cost Behavior and its Changes in Japan. Global Journal of Business Research, 4(4), 1–10. Retrieved from <http://ssrn.com/abstract=1871276>
- 25) Jidong Zhang, Meiqun Yin, Jing Han, Rajarshi Aroskar 2019 " Why is asset-light strategy necessary? An empirical analysis through the lens of cost stickiness " Tourism Management Perspectives Volume 32 October 2019 Article 100571
- 26) Karen Kitching, Raj Mashruwala, Mikhail Pevzner 2016 " Culture and Cost Stickiness: A Cross-country Study " The International Journal of Accounting Volume 51, Issue 3 September 2016 Pages 402-417
- 27) Medeiros. O. R., P. S. Costa (2004). "Cost Stickiness in Brazilian Firms", Available at SSRN 2004: <http://ssrn.com/abstract=632365>.
- 28) Qiuling Tang 2020 "Cost Stickiness, Corporate Future Losses and Audit Costs" American Journal of Industrial and Business Management, 2020, 10, 110-134

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Abstract

Issues and Problems of Financial Reporting in the Insurance Industry in Iran

Neda Rasouli¹
Ali Rahmani²

Received: 02 / October / 2022 Accepted: 03 / December / 2022

Abstract

Objective: Due to the nature and importance of the insurance industry, optimal financial information and reporting is very important in this industry. Nevertheless, the investors of insurance companies, the stock exchange organization, central insurance and even the policyholders as the main beneficiaries of insurance companies expect significant improvements in the financial reporting of insurance companies. The clauses of the auditor's report on reserves and non-compliance with Iran's Accounting Standard No. 28 and the Central Insurance Regulations are other noteworthy issues. The International Financial Reporting Standard 4, which will be replaced by IFRS 17 in 2023, is another important issue that Iran's insurance industry must be able to prepare to accept. Therefore, in the current research, the issues and problems of financial reporting in the insurance industry have been identified from the dimensions of recognition and measurement, reporting and disclosure, and finally systems and processes, which are the three main components in the framework of financial reporting.

Method: The method used in the research is a survey and the data collection was done through a questionnaire. Finally, 50 questionnaires from 16 insurance companies were received and analyzed.

Findings and conclusions: The research results show that the insurance industry is facing challenges in financial reporting. The identified challenges in the field of recognition and measurement include the lack of accounting standards in the field of life insurance, lack of application of common measurement methods at the international level, lack of insurance measurements at the group level, Contracts and recognition of insurance premium income are based only on historical information and ignoring adjustments including risk adjustment. In the field of reporting and disclosure, there are challenges such as the inability to distinguish between insurance operations and investment operations, the problem of distinguishing whether a group of contracts is profitable or unprofitable, and the nature and amount of risks arising from insurance contracts are not disclosed. Finally, the lack of sufficient training of employees and the lack of integration of the information technology system and the software used are challenges in the field of systems and processes.

Keywords: Insurance Industry, Recognition and Measurement, Disclosure, System, Process

---

1 Department of Accounting, Faculty of Social and Economic, AL-Zahra University, Tehran, Iran.
Email: nedarasouli66@gmail.com

2 Department of Accounting, Faculty of Social and Economic, AL-Zahra University, Tehran, Iran.
Corresponding Author. Email: rahmani@alzahra.ac.ir

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی